

Toolboek

Tips voor maak -en leerwerk

Met trots groeien vanuit kansen.
Waar iedereen ertoe doet!

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	3
WELKOM IN HET TOOLBOEK VAN HET REYNAERTCOLLEGE!	4
AARDRIJKSKUNDE	5
BIOLOGIE	10
BEELDENDE VORMING	13
CULTURELE EN KUNSTZINNIGE VORMING	14
DIENSTVERLENING EN PRODUCTEN	15
DUITS	17
ECONOMIE	22
ENGELS	24
FRANS	27
GESCHIEDENIS	29
KLASSIEKE TALEN GRIEKS EN LATIJN	31
LEVENSBSCHOUWELIJKE VORMING	34
MAATSCHAPPIJLEER	36
MENS & MAATSCHAPPIJ	37
NATUURKUNDE	41
NEDERLANDS	42
SCHEIKUNDE	45
TECHNIEK	47
WISKUNDE	49

WELKOM IN HET TOOLBOEK VAN HET REYNAERTCOLLEGE!

Beste leerling,

Fijn dat je dit boekje openslaat! Dit Toolboek is speciaal voor jou samengesteld en staat bol van praktische tips om je te helpen bij het plannen, maken en leren voor je huiswerk en toetsen. Of je nu net begint op het Reynaertcollege of al een doorgewinterde leerling bent, in dit boekje vind je altijd wel een handige tip, een slimme strategie of een motiverende gedachte om het beste uit jezelf te halen.

WAT VIND JE IN DIT BOEKJE?

- Huiswerktips: Plannen, organiseren en handig opschrijven – maak je huiswerk stressvrij!
- Leertips: Technieken, trucjes en geheugensteuntjes om te zorgen dat je goed voorbereid bent op toetsen en examens.
- Motivatie & Mindset: Hoe kun je jezelf motiveren en positief blijven, zelfs wanneer het even tegenzit?
- Praktische hulpmiddelen: Checklists, schema's en voorbeelden waarmee je direct aan de slag kunt.

WAAROM DIT TOOLBOEKJE?

Leren is soms een hele uitdaging. Iedereen leert op zijn eigen manier. Met dit boekje willen we je op weg helpen om die manier te vinden die voor jou werkt. Dus blader rustig door de tips, experimenteer met de verschillende strategieën en kijk wat voor jou het beste werkt. Je zult merken dat leren zo een stuk makkelijker én leuker wordt.

ZO GEBRUIK JE DIT BOEKJE

1. Lees de tips en tools door en probeer ze uit tijdens het maken van je huiswerk of het leren voor een toets.
2. Maak notities bij de tips die voor jou goed werken.
3. Bespreek handige ideeën ook eens met je klasgenoten of docenten – samen kom je verder!

Veel succes en plezier met leren!

Het team van het Reynaertcollege.

AARDRIJKSKUNDE

HOE LEER JE VOOR HET VAK AARDRIJKSKUNDE

1. Maak per paragraaf een mindmap: Bij het vak aardrijkskunde is het belangrijk om verbanden te leggen, door een mindmap te maken zie je ook sneller de verbanden. Gebruik hiervoor het leerboek, basisboek en de PowerPoint. De PowerPoint geeft de rode draad van de leerstof weer.
2. Werk per paragraaf de leerdoelen uit: hierin staat wat je moet kennen (dus uit je hoofd moet leren) en wat je moet kunnen (de vaardigheden die op de toets terugkomen). Het uitwerken van de leerdoelen biedt een mooie samenvatting.
3. Leer de begrippen uit de begrippenlijst: begrippen worden soms letterlijk gevraagd, maar vaak komen ze terug in de vraagstelling. Je kunt hiervoor de volgende site gebruiken: <https://studygo.com/nl/>.
4. Bekijk je werkboek: maak de vragen waar je foutjes hebt gemaakt nog eens opnieuw. Kijk of het nu wel lukt om de vraag te maken. Kijk hierbij ook nog eens goed naar de bronnen paragraaf.

LEERMIDDELEN

- Leerboek: Leerstof die je moet kennen.
- Werkboek: Vaardigheden die je moet kunnen toepassen en aan het eind van elke paragraaf vind je de leerdoelen.
- Basisboek: In je leerboek staat per paragraaf welke basisboeknummers erbij horen. Basisboek is ook leerstof die je moet kennen en er wordt uitleg gegeven over vaardigheden.
- ELO: Hier vind je de PowerPoint, uittreksel basisboek, antwoordbladen, samenvatting van de methode.

TOPO

- Controleer met het antwoordmodel of de topo in je werkboek klopt. Topo bestaat uit steden, buurlanden, rivieren en gebergte. Per dag leer je 1 van deze categorieën en blijf herhalen.
- Je kunt ook oefenen via topomania, vraag je docent om extra uitleg. <https://www.topomania.net/>.

TIPS

- Elke week wordt er een paragraaf behandeld en moet je opdrachten maken. Leer dan gelijk de paragraaf waar je mee bezig bent, maak een mindmap en beantwoord de leerdoelen van deze paragraaf.

- Begin een week van tevoren met leren, en herhaal dagelijks.
- Stuur gerust je samenvatting en mindmap door naar de docent.
- De laatste lessen voor de toets (en tijdens de reguliere lessen) is er ruimte om vragen te stellen. Kijk van tevoren naar de leerstof en bereid vragen voor.
- De docent geeft tijdens de lessen aan wat je kan verwachten op de toets.
Noteer dit in een schriftje of bij aantekeningen in je werkboek.

AARDRIJKSKUNDE IS VLAKBIJ

Bij aardrijkskunde zijn er altijd twee dingen belangrijk: gebied en verschijnsel. Daarbij kun je jezelf vragen stellen. En meestal kun je diezelfde vragen ook toepassen voor je eigen omgeving.

Je moet je om te beginnen een paar dingen afvragen over het gebied.

- Waar ligt het?
- Hoe groot is het?
- Hoe ziet het landschap eruit?
- Wat voor klimaat heeft het?
- Wonen er veel mensen? enz. enz.

Op de tweede plaats moet je jezelf verdiepen in het verschijnsel dat zich in dat gebied voordoet. Bijvoorbeeld: overbevolking. Bij zo'n begrip stellen we ons vragen zoals:

- Wat is het?
- Waarom is het hier?
- Welke problemen ontstaan erdoor?
- Welke oplossingen zijn mogelijk?

Bij zowel het gebied als het verschijnsel kan er invloed zijn van de natuur en van de mens. Aardrijkskunde is dus vlakbij. Je zit er middenin. Je moet alleen nog leren om het ook te zien! En bovendien...die aardbol is zo groot en heeft zoveel verschillen...!

Nieuwsgierigheid vinden wij daarom een goede eigenschap! Het is een motivatie om te leren. Elke ontdekkingsreiziger is op deze manier begonnen!

METHODE

Onze lesmethode maakt het mogelijk om volgens een vast patroon te leren en werken. Wat houdt dat in...? Als je bij aardrijkskunde gebieden bekijkt doe je dat door te beschrijven:

- Wat is er te zien?
- Waar ligt het?
- Waarom dát? (verklaren)
- Waarom dáár?

Bij verklaren leg je uit hoe iets komt. Je legt een verband tussen twee of meer zaken. Iets wat invloed heeft op iets anders noemen we een factor. Zo spreken we van menselijke en natuurlijke factoren.

Tot slot het volgende. Eerst beschrijf je iets, dan verklaar je het en ten slotte kun je het waarderen. Waarderen betekent dat je een oordeel geeft over een aardrijkskundig probleem. Zo'n probleem pak je aan met een stappenplan dat uit 5 stappen bestaat:

1. Wat is het probleem?
2. Wie zijn erbij betrokken?
3. Wat is het oordeel van de betrokkenen?
4. Waarom vinden ze dat?
5. Wat is jouw oordeel?

Als je zo te werk gaat kun je goed leren argumenteren. Duidelijk leren uitleggen waarom jij vindt dat het zo is en niet anders! In de praktijk betekent dit dat je leert door:

- begrippen van buiten te leren
- de stof voor jezelf te „verwerken“

Dit laatste is nodig om de inhoud met je eigen woorden te kunnen navertellen.

LEERWERK

Om begrippen van buiten te leren moet je ze heel vaak herhalen.

Het opnemen van de leerstof kun je doen door:

1. deze heel aandachtig te lezen;
2. de inhoud in je eigen woorden te herhalen;
3. korte aantekeningen of een schema te maken. Hierdoor onthoud je het beter.

LESBOEK

Het lesboek bestaat uit hoofdstukken en paragrafen. Bekijk vooraf eerst de inhoudspagina. Dan weet je meteen wat de schrijvers jou in dit boek willen leren!

Een korte discussie met de andere leerlingen over wat je verwacht kan de noodzakelijke nieuwsgierigheid opwekken.

Het verwerken van een paragraaf moet gebeuren door:

1. het goed doorlezen van die paragraaf;
2. het bekijken van alle grafische toevoegingen;
3. het nalopen van de betekenissen van de begrippen die erin staan.

MAAKWERK

OPDRACHTENBOEK

Daarna is het opdrachtenboek aan de beurt. Hierin word je door middel van opdrachten nog eens door de hele paragraaf geloodst.

MENU

En tot slot is er je eigen verwerking of samenwerking in het Menu. Naar aanleiding hiervan kan een klassendiscussie bijdragen tot het vormen van je eigen mening.

Als jouw inzichten overeenkomen met de uitkomst van de discussie zit je blijkbaar in de goede richting. Dan kun je trots zijn op jezelf. Dat is motiverend!

SO'S EN PROEFWERKEN

Voor het leren van een SO of proefwerk heb je nodig:

- leerstof uit het lesboek
- opdrachten uit het werkboek
- aantekeningen uit je schrift
- toegevoegde stencils
- toegevoegd kaartmateriaal

Natuurlijk is het van groot belang op tijd te beginnen en er ook voldoende tijd aan te besteden!

Het spreekt vanzelf dat externe factoren ook van invloed zijn op jouw leerresultaten... Denk maar eens aan:

- hoe jouw werkomgeving eruitziet;
- welke moderne middelen er zijn; (Bijvoorbeeld Google Earth en Wikipedia, waarmee aardrijkskunde nog meer gaat leven.)
- nieuwsberichten over andere gebieden in de wereld;
- de confrontatie met andere culturen in jouw leefomgeving...enz.

BIOLOGIE

LEERWERK

Algemene tips voor alle vakken:

- Begin op tijd, uiterlijk één week voor een toets.
- Maak een mindmap, maak een schema, maak een tekening.
- Neem tijdig, na een half uur studeren, een korte pauze van ongeveer 5 minuten. Beweeg tijdens die korte pauze. Tijdens die 30 minuten => focus!
- Werk samen, leer hardop, leg hardop uit (aan een ander).
- Herhaal.

Leren biologie algemeen:

- Verdeel de stof in 4 ongeveer gelijke stukken.
- Leer iedere dag een kwart van je proefwerk.
- De dag voor het proefwerk herhaal je alles nogmaals.

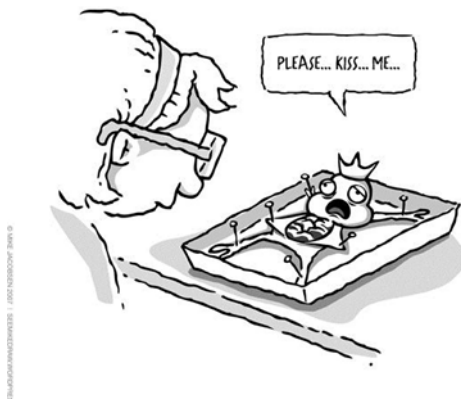
Het leren kun je als volgt stapsgewijs aanpakken:

1. Kennis opnemen:
 - Lees alles één keer aandachtig door.
 - Bestudeer de illustraties, vooral die met onderdelen en hun namen.
 - Leer de begrippen.
 - Leer de samenvatting(en).
 - Bekijk video's (van Joost)
2. Leg verbanden:
 - Leg de leerdoelen uit door ze hardop uit te leggen of de uitwerking ervan op te schrijven. Check daarna of je alle begrippen in je uitleg/tekst hebt meegenomen, uitgelegd hebt en met elkaar in verband gebracht hebt.
3. Check of je jouw kennis kunt toepassen:
 - Overhoor jezelf met de opdrachten uit je werkboek. Gebruik de 'kennis-vragen' om het onthouden en begrijpen te testen. Gebruik de 'inzicht-vragen' om het integreren en toepassen te trainen.
 - Maak (nogmaals) de D-toets.
 - Gebruik Study-Go of Flashcards of iets dergelijks.
 - Maak (nogmaals) de oefeningen op biologiepagina.nl.

Stap 1 voor een voldoende. Stap 1 en 2 voor een ruime voldoende. Stap 1 t/m 3 voor een hoog punt.

Websites die kunnen helpen bij leren:

Biologiepagina.nl	Uitleg, oefeningen
BiologiemetJoost.nl (ook op YouTube te vinden)	Filmpjes met uitleg
Bioplek.org	Uitleg, oefeningen
Schooltv.nl	Filmpjes met uitleg, geef zoekwoord in om ze te vinden.
.....	

MAAKWERK

Doe de opdrachten op de dag dat ze opgegeven zijn. Dan weet je nog precies waar het over gaat.
 Lees eerst de tekst uit je boek aandachtig door en maak de vragen.
 Vergeet het teken- en kleurwerk niet! Werk altijd netjes.
 Kijk je werk na!

ELO

Kijk wat je docent bij de cursus biologie op ELO gezet heeft, bijvoorbeeld PowerPoints, extra oefeningen, formatieve toets.

ONZE METHODE (= DE BOEKEN)

Biologie voor jou MAX.

Leerwerkboek:

- Leerdoelen: aan begin van elke basisstof staan deze genoemd. Kun je zelf een uitleg

- geven aan de hand van de leerdoelen?
- Gekleurde woorden zijn begrippen die je moet kennen en kunnen uitleggen. Herhaal dit regelmatig.
- Actief aan de slag gaan met wat je moet leren aan de hand van de leerdoelen en begrippen.
- Leg verbanden tussen de leerdoelen en begrippen uit verschillende basisstoffen.
- Afbeeldingen moeten vaak ook geleerd worden. Zoek op internet ook nog eens een ander plaatje van wat je moet leren en benoem de onderdelen met functie.
- Oefeningen: maken, kritisch nakijken, bij leren nog oefeningen maken.
- Aantekeningen van docent of zelf maken.
- Samenvatting aan einde van hoofdstuk.

Digitale boek (op de ELO):

- Leerwerkboek digitaal met oefeningen. Je kunt de oefeningen nog eens maken en gelijk nakijken. Oefen door elkaar.
- Filmpjes (video) die bepaalde stof nog eens uitleggen.
- Flitskaarten: oefenen met de begrippen (gekleurde woorden in leerwerkboek). Kun je ook zelf maken.
- Test jezelf bij elke basisstof.
- Oefentoets over hele hoofdstuk.

HERBARIUM

We gebruiken het herbarium om planten te drogen.

1. Leg een vel vloeipapier (krantenpapier is prima) op de bodem van je plantenpers.
2. Leg de planten erop. (Let op: zonder vouwen en niet over elkaar!)
3. Nu kan de volgende laag krantenpapier met planten erop enz.
4. Dan de tweede plank erop en de schroeven flink aandraaien.
5. Na twee dagen de planten opnieuw op droog papier leggen.

Na 2 tot 4 weken zijn ze gedroogd (afhankelijk van hoe nat ze erin zijn gegaan!)

BEELDENE VORMING

PRAKTIJK

Van opdracht naar idee.

Een beeldende opdracht is nooit alleen iets dat je uitvoert. Je moet eerst begrijpen wat er gevraagd wordt en hoe je het wilt aanpakken. Je denkt na, bespreekt ideeën, bekijkt voorbeelden en probeert materialen uit. Zo kies je een richting binnen de opdracht die goed bij jou en je manier van werken past.

Het uitvoeren.

Tijdens het maken gebruik je technieken en materialen die passen bij je idee. De docent laat je zien wat mogelijk is, maar je ontdekt vooral door te doen: proberen, aanpassen, schrappen. Dat hoort erbij! Je leert hoe vorm, kleur, licht en ruimte invloed hebben op wat je beeld uitstraalt. Stap voor stap groeit je werk.

Afronden en terugkijken.

Tot slot kijk je samen terug; Wat werkte goed? Welke keuzes heb je bewust gemaakt? Wat zou je anders doen? Door dat te benoemen, leer je steeds beter hoe jij werkt en waar je sterker in wordt.

THEORIE

Bij dit vak hoort ook een stukje theorie. Daarmee bedoelen we niet “stampen”, maar begrijpen hoe beeld werkt en het in de juiste (kunst)historische en culturele context plaatsen. Je leert onder andere welke onderdelen je in een beeld kunt herkennen en wat kunstenaars bedoelen met hun keuzes. Deze theorie gebruik je in de lessen, bij je eigen werk en bij het schriftelijke examen.

Leerwerk.

Bij Beeldende Vorming draait het leerwerk om gericht kijken. Je leert niet alleen wat je ziet, maar ook hoe iets is gemaakt en waarom dat zo werkt. Door dat kijken ontdek je wat jou aanspreekt, hoe beelden betekenis krijgen en hoe kunstenaars of vormgevers hun ideeën uitwerken. Die manier van kijken komt later ook goed van pas!

Samenhang.

Bij Beeldende Vorming komt alles samen: kijken, begrijpen, onderzoeken, kiezen, maken en reflecteren. Het gaat niet alleen om het eindproduct, maar om het proces en om het leren zien waarom beelden werken zoals ze werken. Als je nieuwsgierig blijft en bereid bent om te proberen, wordt elk project persoonlijker en leer je vaardigheden waar je de rest van je leven iets aan hebt!

CULTURELE EN KUNSTZINNIGE VORMING

(CKV en KCKV)

ALGEMEEN

Bij (K)CKV maak je kennis met allerlei vormen van kunst en cultuur. Je leert de kunstwereld wat beter te begrijpen en waarderen. CKV krijg je in de bovenbouw. Als je de theoretische leerweg volgt, krijg je dit vak in het vierde jaar (4T) we noemen het KCKV. Zowel bij KCKV als bij CKV bestaan de lessen uit een onderdeel theorie en een onderdeel praktijk.

WAT MOET JE DOEN?

Tijdens de lessen CKV is het de bedoeling dat je, naast je eigen werk, drie culturele activiteiten bezoekt. Je gaat naar voorstellingen, films en exposities en doet mee aan workshops. Deze activiteiten bezoek je meestal klassikaal en één activiteit mag je zelf kiezen. Van deze activiteiten moet je verslag uitbrengen. Dit verslag kan zijn in de vorm van een 2D of 3D werkstuk, een PowerPointpresentatie, een DVD-film, een fotocollage enz.

Daarnaast werk je aan een kunstdossier. In dit onderdeel verzamel je alles wat je gemaakt hebt en reflecteer je op eigen werk en dat van een ander. Het terugkijken en bespreken van je werk geeft je informatie en tips voor een nieuwe opdracht.

PLANNING

Een goede planning is belangrijk voor het slagen van dit vak. Plan je eigen gekozen culturele activiteit snel in en noteer het in je agenda. We raden je aan om dit aan het begin van het schooljaar te doen. Zo voorkom je dat je in tijdnood komt.

Aangezien je in 4T voor je eindexamen zit, proberen we de KCKV-opdrachten tijdig af te ronden. Als je jezelf goed aan de planning hebt gehouden, heb je daarna ruimte voor de andere vakken. Zorg er dus voor dat je de afspraken met de docent nakomt en dat je het werk inlevert op de afgesproken data.

DIPLOMA

Om je diploma in ontvangst te mogen nemen moet je voor (K)CKV een voldoende scoren. Maar wat minstens even belangrijk is; genieten van alle culturele en kunstzinnige activiteiten!

DIENSTVERLENING EN PRODUCTEN

WAT HEB IK NODIG VOOR DIT VAK?

- Onlinemethode Dubbelklik: www.dubbelklik.nu.
- Inloggen met Magisternummer@reynaert.nl
- Wachtwoord onderbouw: Reynaert.
- Wachtwoord bovenbouw: zelf gekozen.
- Snelhechter met map blaadjes.

HOE MAAK IK HUISWERK VOOR DIT VAK?

Onderbouw:

- Na elke les de opdrachten uit die les afmaken/uitwerken.
 - Volgende les laten nakijken en aftekenen.
- Na een kookopdracht een kookverslag maken.
 - Hoe maak je een kookverslag?

Bovenbouw:

- Na elke les de opdrachten uit die les afmaken/uitwerken.
 - Volgende les laten nakijken en aftekenen.

HOE LEER IK VOOR DIT VAK?

- Leerstofoverzicht van de toets goed doorlezen en proberen te beantwoorden.
- Punten die je niet weet, opzoeken in het lesmateriaal (zie verwijzing bij de leerstof).
- Één week voor de toets starten met leren.

WAAR KAN IK EXTRA OEFENSTOF VINDEN?

- In de onlinemethode Dubbelklik.
- In de handleidingen.
- Het bronnenboek raadplegen.

HOE MAAK IK EEN MAPJE VOOR DIT VAK?

- Tijdens de lessen de opdrachten voor het mapje uitprinten.
- Aan het einde van het moduleoverzicht voor het mapje bekijken.
- De opdrachten op volgorde in mapje stoppen.
- Voorpagina maken met titel module, plaatje, naam en klas.

WAT MOET IK DOEN ALS IK IETS NIET BEGRIJP VAN DIT VAK?

- Aan docent vragen.
- Tijdens les.
- Via mail.

DUITS

ALGEMEEN

Een taal beheersen is een vaardigheid. En je kunt alleen “vaardig” worden door iets veel zelf te doen. In je boek “naar zinnen en woorden staren” levert weinig op. Het gaat allemaal om spreken en luisteren, lezen en schrijven. Je moet het toepassen en zelf doen, dan onthoud je het!

Lijkt eenvoudig, maar hoe begin je eraan?

ALLES OP ORDE?

Herken je dit? Hopelijk niet!

Even voorstellen: Guus Chaos. Guus ontdekt de avond daarvoor toevallig dat hij de volgende dag een proefwerk heeft. In zijn agenda heeft hij wel opgeschreven waarover de toets gaat, maar wel een beetje rommelig. Bovendien heeft hij soms moeite met zijn eigen handschrift! De boeken heeft hij al na een kwartier zoeken teruggevonden (onder zijn bed...) en o ja, waar was die studiewijzer ook alweer? Zijn aantekeningen had hij ook ergens. Was het nu in het biologieschrift? Of op dat ene losse blaadje? Maar waar had hij dat nu toch tussen gestopt?

Zorg er steeds voor dat je agenda EN je lesmateriaal in orde is.

- Noteer je huiswerk, opdrachten en toetsen steeds goed in je agenda.
- Zorg dat je je lesmateriaal niet verliest.
- Bewaar aantekeningen en extra lesbladen steeds in een map.

ALLES IN ORDE... KLAAR VOOR DE START!

Leerwerk Woordenschat.

1. Onderzoek welke woordenschat je moet kennen voor de toets. Je vindt de leerstof steeds in de Lernbox (blauwe bladzijden in je tekstboek).
2. Moet je de woorden richting Duits – Nederlands kennen, omgekeerd of misschien in beide richtingen?
3. Lees eerst alle woorden goed door.
4. Als je veel woorden moet leren, kun je de woordenschat het beste in blokjes opdelen. Je hebt bijvoorbeeld op vrijdag een proefwerk. Maandag kun je dan het eerste blokje studeren, dinsdag het tweede, woensdag het derde en op donderdag herhaal je alle blokjes.

Het is beter om vier keer een halfuur te studeren, dan één keer de volle twee uren... dat kunnen je hersenen niet aan ...

5. Heb je moeite met de geslachten van woorden (der, die, das)? Noteer de woorden dan niet zomaar onder elkaar, maar groepeer ze in een der-, die-, en das-kolom of noteer ze in verschillende kleuren.

der Mann	die Frau	das Kind
der Bruder	die Schwester	das Kaninchen

Let op: voor veel woorden bestaan er ook geslachtsregels! Leer die goed! Voorbeeld: alle woorden op -keit zijn vrouwelijk.

Meervouden zijn ook niet eenvoudig. Maak daar ook een lijstje van. Noteer naast het meervoud ook het enkelvoud.

der Mann – die Männer das Kind - die Kinder

Let op: twijfel je over een meervoud; kijk dan even in het woordenboek.

6. Werkwoorden leren doe je het beste zo: leer de werkwoorden zowel Nederlands – Duits, als Duits – Nederlands. Werkwoorden heb je immers heel vaak nodig. Je komt ze tegen in teksten, je hebt ze nodig voor vertalingen en schrijfopdrachten.
7. Test jezelf! Dat kan op verschillende manieren:
- Kolommen afdekken met een kaartje
 - Woordenspel maken: woorden op kaartjes schrijven: op de voorkant schrijf je het Duitse woord, op de achterkant het Nederlandse woord
 - Oefen op www.wrts.nl
 - Maak de oefeningen in het boek opnieuw
 - Spreek af met een vriend(in) en overhoor elkaar

LEERWERK GRAMMATICA

1. Grammatica studeren = grammatica begrijpen. Woordjes zijn goed studeerbaar. Je moet er niet zoveel bij nadenken, maar grammatica is anders. Grammatica moet je begrijpen: je moet de regels snappen om ze vervolgens toe te passen. Stel jezelf dus steeds de vraag: begrijp ik wat er gezegd wordt? Vraag je docent om uitleg!!!
2. Probeer zelf een regelschema op de stellen. Leg dat schema naast het schema in je boek of je schrift. Test jezelf of je erin slaagt om het goed te doen! Leer zeker de regelschema's voor de volgende grammaticale onderwerpen:
 - De naamvallen: schema DER / Dieser
 - De naamvallen: schema EIN / bezittelijke voornaamwoorden

- De werkwoorden: Tegenwoordige tijd
 - De voorzetsels en de daarbij horende naamvallen
3. Dit is de belangrijkste tip: maak oefeningen! Alleen zo kun je weten of je de theorie helemaal begrijpt. Probeer bij elke oefening ook de regel erbij te denken! Oefeningen vind je in je boek of op www.duits.de.

EERST DE BASIS, DAN DE VAARDIGHEDEN!

Voor je teksten kunt lezen, schrijven of beluisteren, moet je de woordenschat zoveel mogelijk proberen te beheersen. Dat hebben we in het vorige stukje behandeld. Nu gaan we een stapje verder.

Lezen

1. Bekijk eerst de titel. Begrijp je de titel? Wat weet je er al van?
2. Bekijk vervolgens de tekst. Hoe is de tekst opgebouwd? Zijn er veel of weinig alinea's? Zijn er plaatjes?
3. Lees nu eerst de vragen door. Begrijp je de vragen?
4. Lees de tekst in stukjes. Sommige vragen gaan over een alinea. Dan is het niet zo zinvol om alles in één keer te lezen.
5. Natuurlijk begrijp je niet alle woorden, maar dat hoeft geen probleem te zijn!
6. Probeer de betekenis uit de context af te leiden?
7. Ken je een deel van het woord?
8. Als je het echt niet weet, gebruik dan een woordenboek.
9. Hoe meer teksten je leest, hoe beter je met Duitse teksten om kan. Je woordenschat wordt steeds groter!

Luisteren

1. Word niet zenuwachtig, blijf kalm!
2. Probeer je goed te concentreren. Ga niet prutsen tijdens toetsen of oefeningen.
3. Lees de opdracht goed! Dat is al een goed begin! Dan weet je al een beetje waarover het zal gaan!
4. Raak niet in paniek als je de zin niet helemaal begrijpt! Luister vooral naar kernwoorden!
5. Bekijk thuis op tv of op YouTube eens een Duits filmpje of volg een Duitse serie of bekijk het journaal! Hoe meer je kijkt en luistert, hoe groter de gewenning!

DIGITAAL OEFENEN OP DE ELO

1. Hoe kom ik bij de onlinemethode?
2. Oefeningen uit het boek.
3. Wordtrainer en flitskaarten.
4. Grammaticatrainer.
5. Proeftoetsen – Test jezelf!

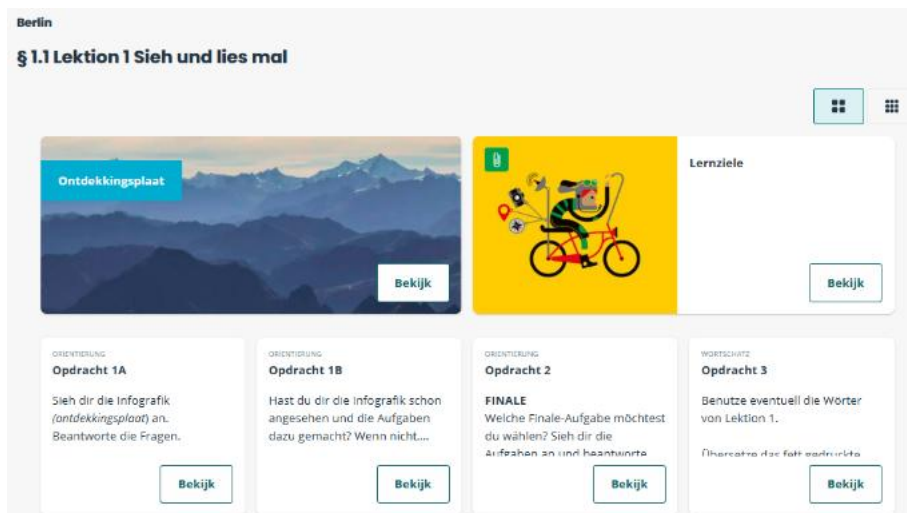
- Hoe kom ik bij de online methode?
 - Ga naar www.reynaert.nl en klik voor de elo!
 - Op de startpagina scroll je naar beneden, daar staan alle methodes opgesomd onder het kopje online lesmateriaal. Klik op de methode Na Klar!
- Oefeningen uit het boek maken.
 - Dit krijg je te zien als je Na Klar kiest bij het online lesmateriaal:

Elk tegeltje staat voor een hoofdstuk. We zijn nu bij hoofdstuk 1, klik op Kapitel 1 Berlin. Nu krijg je alle paragrafen:

Inhoud Kapitel	
§ 1.1 Lektion 1 Sieh und lies mal	→
§ 1.2 Lektion 2 Hör und lies mal	→
§ 1.3 Lektion 3 Sprich mal	→
Finale	→
Differenzierung Lektion 1-3	→
§ 1.4 Lektion 4 Sieh und lies mal	→
§ 1.5 Lektion 5 Hör und lies mal	→
§ 1.6 Lektion 6 Schreib mal	→
Finale	→
Differenzierung Lektion 1-6	→

Kies paragraaf 1, open die bij het pijltje, nu zie je alle opdrachten, die ook in het boek staan. Hier kan je dus je opdrachten online maken.

Als je een luister-of kijkopdracht wil maken dan kan dat hier. Boven elke opdracht staat wat we precies gaan oefenen, zoals bij opgave 5, daar staat sehen of kijken. Zodra je op bekijk klikt zie je opdracht en het geluids- of videobestand. Probeer maar!

Als je hier opdrachten maakt, kan je docent je antwoorden lezen en de tijd die je eraan gewerkt hebt zien. Houd daar rekening mee!!

1. **Woordtrainer en flitskaarten.**
Klik op de terug-knop en je komt weer bij de tegeltjes met opdrachten. Scroll nu naar beneden, daar vind je extra oefenmateriaal zoals de woordtrainer. Neem nu een kijkje! Je kan de woordjes laten voorlezen, zo oefen je met je ogen en je oren!! Vergeet moeilijke woorden niet nog eens te schrijven. Bij paragraaf 3 en 6 vind je ook flitskaarten, hiermee kan je de zinnen inoefenen.
2. **Grammaticatrainer.**
Kies de terug-knop. Onder de woordtrainer vind je de grammaticatrainer. Naast een aantekening vind je tal van opdrachten rond een grammaticaonderwerp zoals werkwoorden. De trainer past zich aan volgens jouw antwoorden, belangrijk dat je zelfstandig werkt.
3. **Proeftoets maken – Test jezelf.**
Kies de terug-knop en ga naar het tegeltje met Test jezelf 1 bij paragraaf 3. Bij paragraaf 6 vind je de Test jezelf 2 over paragraaf 4-6.

ECONOMIE

ALGEMEEN

Het vak economie bestaat uit veel verschillende onderwerpen. Het is handig om de volgende punten goed tot je te nemen:

1. Op orde!

Het is belangrijk dat je ervoor zorgt dat je elke les je huiswerk hebt gemaakt. Zorg ervoor dat je altijd je huiswerk in je agenda schrijft. Het huiswerk staat ook in Magister. Bij ziekte kun je dus ook altijd zien wat je moest doen.

2. Nakijken!

Van je fouten moet je leren. Zorg dat je je huiswerk goed nakijkt. Thuis kun je namelijk de verbeterde opdrachten nogmaals bekijken om zo goed voorbereid te zijn voor je proefwerk.

3. Begin tijdig!

Bij economie heb je meerdere toets momenten. Qua lesgroep is dit anders, alle klassen hebben proefwerken, lagere klassen kunnen ook schriftelijke overhoringen hebben. Zorg dat je op tijd begint met leren voor je toets. Elke les een beetje studeren zorgt ervoor dat je vlak voor de toets niet meer zoveel hoeft te doen en dat je het geleerde beter onthoudt.

VOOR HET VOORBEREIDEN VAN EEN TOETS (SO OF PROEFWERK) HEB JE HET VOLGENDE NODIG:

- de leerstof uit je theorieboek.
- de opdrachten uit je werkschrift.
- de aantekeningen uit je aantekeningenschrift.
- de website behorende bij de methode.
- eventuele extra uitleg via It's Learning of de ELO.

4. Overhoren!

Vraag aan je ouders, broers of zussen, of klasgenoten om je mondeling of misschien ook wel schriftelijk te overhoren. Overhoren heeft natuurlijk pas nut als je zelf al goed bent voorbereid.

5. Vragen!

Wees niet bang om vragen te stellen over de leerstof. Het braaf ja-knikken is gemakkelijk, maar je schiet er helaas weinig mee op. Stel dus je vragen tijdens de les of na de les.

6. Gebruik internet!

Op het internet vind je veel terug.

Enkele goede websites waar veel economische begrippen staan uitgelegd, zijn:

- www.economische-begrippen.nl
- www.bedrijfseconomische-begrippen.nl

Voor het oefenen van examens als voorbereiding van een toets: www.eindexamen.nl

Ondanks de tips, het gebeurt niet vanzelf.

Jij bent degene die het mogelijk maakt! Economie, moet je gewoon doen!!

ENGELS

LEERTIPS VOOR HET VAK ENGELS

HET ONTHOUDEN VAN WOORDEN/ZINNEN:

Met papieren Flash Cards:

Per dag niet meer dan 10 tot 15 woorden en 3 tot 5 zinnen!!

1. Knip A4-papieren in 10 stukken.
2. Zet op de voorkant het NE woord en op de achterkant het EN woord.
3. Markeer lastige spelling in het EN woord.
4. Leer elke dag 7 woorden en 3 zinnen. Lees de kaartjes 7x per dag door en doe dit ieder half uur/ uur. Dit kost je telkens max. 1 minuut. Schut de kaartjes door elkaar na elke herhaling zodat je niet op volgorde gaat leren.
5. Controleer jezelf aan het einde van de dag door je te laten overhoren. Schrijf de woorden ook op en controleer spelling.
6. Doe dit de volgende dag opnieuw en herhaal de woorden van de vorige dag(en).
7. Bij de zinnen is het aan te bevelen om de zin in stukjes te hakken door er streepjes tussen te zetten. Zo krijg je structuur in zinnen voor jezelf.

Online Overhoorprogramma's:

- ✓ www.quizlet.com
 - ✓ www.studygo.com
 - ✓ www.cram.com
1. Zoek naar kant en klare woordenlijsten van New Interface LRN line of All right op studygo.com/ quizlet.com
 2. Je kan ook zelf een woordenlijst aanmaken. Laat deze wel controleren door iemand anders zodat er geen fouten in staan.
 3. Maak gebruik van de kaarten/ flash cards en ga eerst op die manier leren. Je kan deze door elkaar laten schudden zodat je niet op volgorde gaat leren.
 4. Herhaal dit meerdere keren per dag en laat er iedere keer minimaal een half uur tussen.
 5. Kies dan voor een overhoormanier en controleer jezelf. Zorg dat je woordenlijsten niet te groot zijn. Vaak kan je beter leren als de hoeveelheden haalbaar zijn.
 6. Herhaal ook de woorden en zinnen van de vorige dag.

GRAMMATICA

Grammatica kan je leren!!!

Zeker in de onderbouw moet je **regels van buiten leren** en vervolgens toepassen. We vragen nog weinig uitzonderingen of addertjes onder het gras dus is het eigenlijk niet moeilijk.

Bij het maken van een proefwerk is het belangrijk goed te lezen wat de opdracht is. Kijk eerst over welk stukje grammatica de oefening gaat en **schrijf je regels op** zodat je kan meekijken of je het goed doet. De regel moet nauwkeurig uitgevoerd worden want doe je wat te veel of te weinig dan is de uitkomst fout!

Voorbeeld:

Use the present simple: (oefening over de present simple)

Kijk of je een + / - / of ? zin hebt.

Regel:

+ zin: Hele werkwoord overschrijven/ SHIT-onderwerp: Hele ww. + (e)s

- zin: Don't + hele ww./ SHIT: doesn't + hele ww.

?zin: Do + hele ww./ SHIT: does + hele ww.

(work) I hard every Saturday. Antwoord: work

My father hard every day. Antwoord: works

Voor extra oefenen en/of uitleg kan je op de volgende websites terecht:

- ✓ www.allesvoorengels.nl (ERG GOED!!!)
- ✓ www.nubeterengels.nl
- ✓ www.englishclub.com
- ✓ www.wordhippo.com
- ✓ www.engelsklaslokaal.nl
- ✓ www.engelsacademie.nl
- ✓ www.meestergijs.nl
- ✓ www.juffrouwengels.nl
- ✓ www.engelsgemist.nl
- ✓ www.learnenglishteens.britishcouncil.org

Wanneer je via www.google.nl de naam van het grammaticaonderdeel invoert, vind je een schat aan informatie.

Handige online woordenboek: www.translate.google.nl (extra / Vertalen)

Andere leuke websites:

- ✓ www.newsinlevels.com

- ✓ www.lyricstraining.com
- ✓ www.freerice.com
- ✓ www.lingua.com
- ✓ www.linguahouse.com

GOEDE APP:

- ✓ Duolingo

VAARDIGHEDEN (LEZEN/ LUISTEREN/SPREKEN EN SCHRIJVEN) TRAINEN:

- Lezen van graded readers!
- Idioomboekje (step up, start up, build up) aanschaffen en woorden leren.
- Lyrics lezen van liedjes.
- NETFLIX/ SPOTIFY.
- Check bovenstaande websites want daar kan je vaardigheden trainen.
- Films bekijken met Engelse ondertiteling nadat je de 1^e keer met NE ondertiteling hebt bekeken. In de ideale wereld zou het vervolgens goed zijn nog een keer te kijken zonder ondertiteling.
- Chatten in het Engels met iemand die goed is in Engels en je kan verbeteren.
- Oefenen op www.newsinlevels.com.
- Allerlei INSTAGRAM ACCOUNTS volgen waarbij je woordenschat opdoet.
- Woorden die je niet kent opzoeken!
- Engelse woordspelletjes spelen.

FRANS

ALGEMEEN

Frans is een vreemde taal die op vele manieren van de Nederlandse taal verschilt. Tijdens het studeren van Frans houd je het beste deze verschillen in het achterhoofd.

LEERWERK VOCABULAIRE

De woordenlijsten moet je leren, zowel van Frans naar Nederlands als van Nederlands naar Frans. Het is dus belangrijk dat je de correcte schrijfwijze van de Franse termen onder de knie krijgt.

Het makkelijkst is de woordenlijst op te delen in verschillende delen:

- Mannelijke zelfstandige naamwoorden.
- Vrouwelijke zelfstandige naamwoorden.
- Werkwoorden.
- Bijvoeglijke naamwoorden.
- Bijwoorden.
- Uitdrukkingen.

Op deze manier krijgt de woordenlijst een beetje structuur. In deze lijst vul je de Franse woorden – een voorbeeldzinnetje met dit Franse woord – Nederlandse vertaling in:

LES SUBSTANTIFS

le bétail	Le fermier a eu du bétail.	het vee
le pré	Dans le pré il y a des chèvres.	de wei(de)
le puits	On a découvert un puits.	de put
les environs (m. Pl)	Les environs sont beaux.	de omgeving
...		

Dan kan nu het echte studeren beginnen!!

- Neem een (klad)blad dat je in vieren vouwt.
- Dek nu de Franse woorden af.
- Aan de hand van de Nederlandse vertalingen (Franse woorden zijn afgedekt) schrijf je nu de Franse woorden op in de eerste kolom.
- Kijk je antwoorden na en verbeter ze.
- In de volgende kolom schrijf je aan de hand van je eigen antwoorden en verbetering de Nederlandse vertaling bij de Franse woorden.
- Je verbetert weer.
- Aan de hand van je eigen Nederlandse vertalingen vertaal je nu weer naar het Frans.
- Je verbetert weer je eigen antwoorden.

Dit proces herhaal je totdat je denkt dat je Franse woordenschat voldoende beheerst.

le <u>b</u> étaill	het vee
le pré	het veld <u>de weide</u>
le puit <u>s</u>	de put
les environ <u>s</u>	de omgeving

GRAMMATICA

Om Franse grammatica te leren, moet je eerst de Nederlandse grammatica goed onder de knie hebben. Tijdens de lessen Frans word je hierbij al geholpen. Vraag indien nodig steeds uitleg!

Het studeren van een grammaticales gebeurt altijd volgens hetzelfde proces:

1. Eerst zorg je ervoor dat je de theorie goed onder de knie hebt. Dan weet je wanneer je een bepaalde tijd moet gebruiken. Je weet ook hoe een bepaalde tijd wordt gevormd en hoe je een bijvoeglijk naamwoord vrouwelijk maakt...
2. Vervolgens buig je jezelf over de uitzonderingen. Je let hierbij ook op de (eventuele) verschillen met de Nederlandse taal.
3. Als de eerste twee stappen goed zitten kun je beginnen met je kennis toe te passen. Dit doe je door je oefeningen te maken. Indien je merkt dat je iets nog niet helemaal snapt, kun je de leerkracht altijd vragen om extra uitleg of om extra oefeningen.

GESCHIEDENIS

HOE STUDEER JE VOOR HET VAK GESCHIEDENIS

ONDERBOUW

Wat moet je studeren voor het vak geschiedenis?

- Begrippen.
- Chronologie (gebeurtenissen: wat gebeurde er en zet dit op de goede volgorde).
- Leerdoelen.

Hoe studeer je voor het vak geschiedenis?

Hoe studeer je begrippen?

- Je kan de begrippen na ieder hoofdstuk in de begrippenlijst vinden.
- Je kan flashcards, study go, quizlet,... gebruiken om de begrippen te studeren. Lezen is niet leren!
- Wat ook heel goed werkt is dat je aan iemand anders uitlegt wat het begrip wil zeggen.
- Begrippen worden op iedere toets gevraagd!

Hoe studeer je chronologie?

- Je kan zelf een tijdlijn maken waarbij je de gebeurtenissen die in het hoofdstuk voorkomen op de tijdlijn plaatst.
- Je kan gebruik maken van de tijdlijn die na ieder hoofdstuk in je boek staat.
- Toets jezelf: maak een lijst van gebeurtenissen en probeer ze zelf in de juiste volgorde te zetten.
- Chronologie wordt op iedere toets gevraagd!

Hoe studeer je leerdoelen?

- Leerdoelen worden door je docent gegeven en je kan ze ook aan het begin van iedere paragraaf vinden.
- Neem de leerdoelen zonder antwoorden erbij. Ga actief op zoek naar de antwoorden op de leerdoelen in je boek of in de digitale presentatie die de docent heeft gedeeld. Schrijf het antwoord op en controleer het achteraf. Is het leerdoel onvolledig of fout? Vul dan aan of verbeter met een andere kleur!
- Sommige leerlingen gebruiken de leerdoelen ook als controlemiddel, om te zien of ze goed geleerd hebben.
- Leerdoelen worden niet altijd letterlijk gevraagd. Iets uit je hoofd leren zonder het te begrijpen is geen goed idee!

Wat kan je nog meer doen om je extra voor te bereiden?

- Bij alle toetsen worden bronvragen gevraagd. Bronnen kan je niet leren maar je kan wel oefenen. Dat doe je door bijvoorbeeld bronvragen op te lossen in je werkboek of in je digitale methode.
- Via de digitale methode kan je ook oefentoetsen maken. Je kan zelf ook oefentoetsen maken of je kan jezelf laten overhoren.

BOVENBOUW VMBO

Historische contexten, wat moet ik kennen op mijn eindexamen:

- Je leert de volledige samenvatting in de syllabus van examenblad (dus je maakt geen samenvatting van een samenvatting): alle jaartallen, gebeurtenissen en personages ken je.
- Dit leerwerk is de basis.
Oefen de vaardigheden aan de hand van opdrachten van docent, leerdoelen en examentraining in het handboek.
- Gebruik www.examenblad.nl. Daar kan je voorgaande examens gebruiken om mee te oefenen. Er is ook een nakijkmodel zodat je je antwoorden kan controleren. Zorg wel dat je het niveau en het vak aanpast bovenaan zodat je de juiste examens te zien krijgt.

BOVENBOUW HAVO/VWO

Kenmerkende aspecten:

- Vat voor jezelf het KA kort samen: wat houdt deze ontwikkeling in, oorzaken en gevolg.
- Leer nooit voorbeelden van kenmerkende aspecten.
- Zorg dat je de tijdvakken en historische periodes aan elkaar kunt koppelen.

Historische contexten, wat moet ik kennen op mijn eindexamen:

- Je leert de volledige samenvatting in de syllabus van examenblad (dus je maakt geen samenvatting van een samenvatting): alle jaartallen, gebeurtenissen en personages ken je.
- Dit leerwerk is de basis.
Oefen de vaardigheden aan de hand van opdrachten van docent, examentraining in het handboek.
- Gebruik www.examenblad.nl. Daar kan je voorgaande examens gebruiken om mee te oefenen. Er is ook een nakijkmodel zodat je je antwoorden kan controleren. Zorg wel dat je het niveau en het vak aanpast bovenaan zodat je de juiste examens te zien krijgt.

KLASSIEKE TALEN GRIEKS EN LATIJN

DE VOORBEREIDING: GOED BEGONNEN IS HALF GEWONNEN!

Begin nu!

- Ik controleer mijn aantekeningen: zijn ze in orde? Heb ik alles goed genoteerd in de les?
- Ik vul, indien nodig, mijn aantekeningen aan.
- Ik herlees de leerstof. Wat ik niet begrijp, duid ik aan met een vraagteken.
- Ik vraag uitleg aan de docent over de dingen die ik aangeduid heb met een vraagteken.
- Ik ruim mijn studeerplek op, want dat geeft rust in mijn hoofd.

Planning

- Een proefwerk goed voorbereiden begint bij een goede tijdsplanning. Herhaal de leerstof regelmatig om ze goed onder de knie te krijgen!
- Maak een planning op. Vul in met maakwerk en leerwerk.
- Toetsweek: zorg er voor dat je elk vak doorgenomen hebt voor de toetsweek start.
- Denk na over een goed evenwicht tussen inspanning en ontspanning.
 - Kan jij je eerder slecht concentreren? Neem dan studeerblokjes van bijvoorbeeld 25 minuten + 10 minuten ontspanning.
 - Kan jij je goed concentreren? Neem dan maximaal 50 minuten als studeerblok met daarna 10-15 minuten ontspanning.

STUDEREN ZELF: EEN AANTAL ALGEMENE TIPS

1. Weet wat je studeert!

Situeer alle onderwerpen in het geheel. Bekijk dus zeker de inhoudstafel en het leerstofoverzicht. Studeer eerst de grote lijnen en pas daarna de details.

2. Actief bezig zijn!

- Door gewoon naar je boek te kijken, zal je het proefwerk niet kunnen. Studeer actief, niet passief! Als je een tekst leest en begrijpt, betekent dit nog niet dat je die kent en zelf kan vertellen.
- Markeer de belangrijke zaken of onderstreep. Trek kaders rond definities.
- Maak samenvattingen van een aantal zaken.
- Gebruik bij vertalingen, definities of woordverklaringen afdekkaartjes.
- Stel jezelf een aantal vragen, laat je ondervragen door broer, zus of ouders.
- Studeer titels en ondertitels!
- **Maak ALLE oefeningen en toetsen nog een keer!**
- Talen studeer je **schrijvend en luidop!**

- Controleer jezelf!
- Digitaal oefenen doe je niet om in te studeren, maar om te controleren of je het kent.

3. Enkele tips voor ouders

- Spreek op voorhand af waar je zoon of dochter een rustig plekje heeft om te studeren.
- In het geval van een toetsweek: hang het rooster en de planning duidelijk op.
- Laat je kind voldoende slapen.
- Help je kind om gezond te eten.
- Stimuleer je kind in het nemen van pauzes (50 min studeren, 10 min pauze).
- Leg smartphone, tablet, computer uit het zicht... tijdens het studeren.
- Laat je kind niet voortdurend vergelijken met andere leerlingen van de klas.

TIPS VOOR HET VAK GRIEKS EN LATIJN

1. Wat verwacht je docent van jou tijdens het schooljaar?

- Ik kan Grieks/Latijn vlot lezen en schrijven.
- Ik bestudeer nieuwe grammatica voor de volgende les. Zo ben ik klaar om opdrachten te maken of bijkomende vragen te stellen.
- Ik maak mijn huiswerk stipt en nauwkeurig.

2. Hoe studeer je voor een woordjetoets?

- Ik ken de betekenis van woorden van Grieks/Latijns naar Nederlands, niet omgekeerd.
- Ik ken van de Griekse/Latijnse woorden ook wat na de komma staat (aanvullende gegevens).
- Ik ken van woorden alle betekenissen als er cijfers staan. Als de betekenissen gescheiden worden door een komma, volstaat 1 betekenis (al mag je ook alle betekenissen leren ☺).
- Ik hak de hoeveelheid woorden in blokjes van 5-7 woorden.
- Ik spreid de woordenschat in het geval van grote hoeveelheid: ik verdeel het over verschillende dagen.
- Ik **lees** het Griekse/Latijnse woord luidop.
- Ik **schrijf** het Griekse/Latijnse woord 2 keer!
- Ik lees de gegevens na de komma.
- Ik lees de vertaling(en) goed door.
- Ik dek de gegevens en vertaling af en probeer het uit mijn hoofd op te zeggen.
- Ik doe dit tot ik alle woorden ken.
- Ik neem het volgende blokje van 5-7 woorden en herhaal wat hierboven staat.
- Op het eind van de rit controleer ik mezelf digitaal of ik laat me overhoren.
- Woordjes blijven pas ECHT in je langetermijngeheugen hangen, als je ze verschillende keren herhaalt. Probeer de woorden zeker **3 keer uit je hoofd** op te zeggen of te schrijven.

3. Hoe studeer je grammatica?

- Alle begrip van Grieks/Latijn start vanuit kennis van je rijtjes.
- Ik leer deze rijtjes uit mijn hoofd tot ik ze net zo vlot kan opzeggen als tellen tot 10 in het Engels bijvoorbeeld.
- Het helpt om ze 1x op te schrijven (niet overschrijven, dat levert je geheugen helaas niets op).
- Het helpt om ze luidop te “drammen”: zeg ze op tijdens stappen, fietsen, douchen. Ouderwets trucje, maar helpt wel om het goed in je geheugen te prenten.
- Ik leer basisregels vanbuiten. Nalezen helpt niet, formuleer een regel uit je hoofd en controleer in je boek of het juist is.

4. Hoe bereid je je voor op een toets of proefwerk?

- Spreid je woordenschat over verschillende dagen. Niemand, zelfs niet een talengenieur, kan bijvoorbeeld 50 woorden leren op 1 avond. De dag erna zal de opbrengst hiervan heel klein zijn.
- Studeer je rijtjes grondig.
- Studeer je grammaticaregels grondig.
- **Maak oefeningen opnieuw.** Probeer van elk type vragen een paar opdrachten opnieuw te maken. Zo begrijp je wat je moet antwoorden bij bepaalde vragen.
- **Vertaal een stuk tekst opnieuw:** de vertaling van de gelezen tekst staat in je schrift.
- Je mag altijd een stukje van een ongelezen tekst vertalen en via e-mail doorsturen om na te laten kijken. Hieruit kan je enorm veel leren.
- Bekijk je gemaakte toetsen: wat deed je fout? Wat moet je anders doen? Welk onderdeel moest jij nog iets beter studeren?
- Bekijk de leerdoelen op de ELO (voor proefwerken): vink aan wat je al kent en kunt. Wees eerlijk, want je fopt alleen jezelf.

SAMENGEVAT!

- Grieks/Latijn is een taal. Een taal leer je pas echt goed als je regelmatig oefent.
- Kennis van de woorden en van de rijtjes is een absolute voorwaarde. Alles begint daarmee, besteed hier dus voldoende aandacht aan.

LEVENSBESCHOUWELIJKE VORMING

ALGEMEEN

Bij levensbeschouwelijke vorming leer je niet alleen over de godsdiensten, maar je leert ook over je eigen levensbeschouwing. Je leert bijvoorbeeld wat je zelf belangrijk vindt in je leven.

TOETSEN

Voor de toetsen dien je de leerdoelen te leren en te begrijpen. De leerdoelen staan aan het begin van elk hoofdstuk. In de lessen worden de leerdoelen besproken en maak je een Word-document met de leerdoelen. Zo heb je alles wat je moet kennen voor de toets op een rij.

De leerdoelen moet je niet alleen letterlijk kennen, maar ook toepassen in de lessen.

Het leerdoel is: Je weet wat een waarde is. Van het leerdoel maken we een vraag, zodat je deze gemakkelijk kunt leren.

Wat is een waarde? Een waarde is iets dat jij belangrijk vindt.

Vervolgens gaan we het toepassen, op de toets kan bijvoorbeeld gevraagd worden: welke drie waarden heb jij? Of lees het onderstaande verhaaltje: welke waarden heeft de hoofdpersoon? Hoe zie je de waarden van Jezus terug? Welke mensenrechten worden nageleefd in het verhaal? Hoe zie je de theorie van filosoof X terug in de afbeelding?

PRAKTISCHE OPDRACHTEN

Omdat levensbeschouwelijke vorming een vak is waar je ook naar jezelf kijkt, maken we ook opdrachten. De opdrachten maak je in de les.

Deze opdrachten hebben als doel dat je de theorie beter gaat begrijpen en gaat verbinden aan jezelf en je eigen leven. Zo maak je bijvoorbeeld een PowerPoint presentatie over jezelf en wat jij belangrijk vindt.

Hierbij is het belangrijk dat jij de richtlijnen van de opdracht volgt. De docent zal het beoordelingsformulier met de klas doornemen zodat jij precies weet wat er van je verwacht wordt.

STUDIETIPS!

SAMENVATTING

Lees de stof door, maak een korte samenvatting door de belangrijke dingen op te schrijven: schrijf de kernzinnen op.

Maak van de kernzinnen een lopend verhaal in je eigen woorden.

BEGRIPPEN

Leg de belangrijke begrippen uit in je eigen woorden.

FLASHCARDS

Schrijf de leerdoelen of begrippen op, op de voorkant een flashcard (flitskaartje).

Op de achterkant schrijf je het antwoord.

Zo kan je elke dag even oefenen met de leerdoelen.

OVERHOOR JEZELF!

Maak toetsvragen van de leerdoelen en beantwoord ze.

WEES DE DOCENT

Als jij de lesstof aan iemand anders uitlegt, ga je de stof vaak zelf beter snappen. Leg hetgeen wat je geleerd hebt uit aan iemand anders en wees de docent.

MAATSCHAPPIJLEER

Bij het vak maatschappijleer hebben we het over de wereld om ons heen. Wie dus alleen maar denkt aan politiek zit bij maatschappijleer helemaal mis. We gaan bijvoorbeeld ook in op maatschappelijke vraagstukken, verschillende culturen en de werking van onze rechtsstaat.

Bij maatschappijleer gaat het ook over meningsvorming. Dus hoe kun je een eigen mening krijgen en deze onderbouwen. Dit doen we vaak klassikaal door het voeren van discussies, maar ook in groepjes of zelfstandig. Voor het vak gebruiken we de methode Thema's. Van dit boek komt elk jaar een nieuwe versie uit, zodat de lesstof altijd actueel is. Actualiteit is sowieso een belangrijk onderwerp bij het vak. Tijdens de les houden we het nieuws in de gaten en drie keer in het jaar krijg je hier ook een toets over.

ACTUALITEITENTOETS

Drie keer per jaar krijg je een onverwachte toets over het nieuws. De toets bestaat uit 20 meerkeuzevragen over het nieuws van de afgelopen periode. Van de drie toetsen die je maakt, tellen de twee beste resultaten mee.

PROEFWERK

Na elk hoofdstuk volgt er een proefwerk. De samenstelling van dit proefwerk varieert. Het kunnen dus open vragen, maar ook meerkeuzevragen zijn. Als je leert voor de toets, is het niet alleen belangrijk om de begrippen te kennen, maar deze ook toe te kunnen passen. Je moet dus ook voorbeelden kunnen herkennen en verschillen kunnen benoemen. Je hebt maar vier proefwerken per jaar, dus het resultaat is belangrijk.

WERKSTUK

Naast de proefwerken en de actualiteitentoetsen, moet je een werkstuk maken. Ook dit werkstuk gaat over actualiteiten. Je moet namelijk het nieuws kunnen analyseren en hier vragen over beantwoorden.

Het cijfer van maatschappijleer telt net zo zwaar mee voor het examen als de andere vakken. Het enige verschil is dat je voor dit vak alleen een schoolexamen hebt, dus geen centraal examen. Het cijfer dat je haalt tijdens de lessen, komt ook op je diploma te staan. Met een beetje moeite kun je er een mooi punt voor halen!

MENS & MAATSCHAPPIJ

Welkom bij Mens & Maatschappij! Dit vak gaat over de wereld om je heen: van vulkanen tot ridders, van landen tot geloven. Met deze tips leer je slimmer, sneller en met meer plezier. In dit vak leer je over geschiedenis, aardrijkskunde, een beetje economie en levensbeschouwing. De methode Plein M helpt je om stap voor stap nieuwe kennis op te bouwen. Met de tips in dit toolboekje kun jij slimmer en efficiënter leren.

ZO WERKT EEN HOOFDSTUK

In Plein M bestaat elk hoofdstuk uit vier cursussen:

- Cursus 1 & 2: gaan over geschiedenis.
- Cursus 3 & 4: gaan over aardrijkskunde.

Dat is handig, want zo weet je precies wat je kunt verwachten.

WERK MET DE LEERDOELEN

LEERDOELEN

- Je weet dat de eerste mensen jager-verzamelaars waren.
- Je weet hoe jager-verzamelaars leefden.
- Je weet wat het betekent als mensen zelfvoorzienend zijn.
- Je begrijpt dat we de geschiedenis in soorten samenlevingen indelen.
- Je kunt uitleggen hoe we kennis hebben verzameld over jager-verzamelaars.

HOE LEER JE MET LEERDOELEN?

- Lees de leerdoelen altijd vóór je begint met een cursus. Dit doen we altijd klassikaal.
- Wanneer je klaar bent met leren, check je per doel of je het al kunt.
- Op het einde van elke cursus vind je de leerdoelen nog eens in een gele kader. Daar kun je ze in de vierkantjes afvinken als je vindt dat je het leerdoel voldoende kent / kunt.
- Twijfel je nog? Dan is dat een teken dat je die leerstof nog even moet herhalen.

Extra tip: Maak van leerdoelen vragen. Bijvoorbeeld: “Wat waren de oorzaken van...?” Als je die vraag kunt beantwoorden, dan beheers je dat leerdoel!

GEBRUIK DE BLAUWE KADERS SLIM

De blauwe kaders in het boek bevatten de belangrijkste leerstof. Ze zien er zo uit:

- Lees deze kaders altijd extra aandachtig.
- Alles wat dikgedrukt staat, zijn belangrijke begrippen.

Hoe leer je begrippen?

- Noteer de begrippen in een apart lijstje.
- Probeer de betekenis in je eigen woorden te formuleren.
- Gebruik de begrippenlijst achteraan het hoofdstuk om jezelf te controleren.
- Laat iemand je overhoren: kan je de betekenis uitleggen zonder te spieken?

Geheugentip: Maak kleine kaartjes met aan de ene kant het begrip en aan de andere kant de betekenis. Dat werkt heel goed voor moeilijkere woorden.

DE BEGRIPPENLIJST IS JE BESTE VRIEND

Achteraan elk hoofdstuk staan alle belangrijke begrippen bij elkaar. Dat zijn alle begrippen die in de blauwe stukjes dikgedrukt staan.

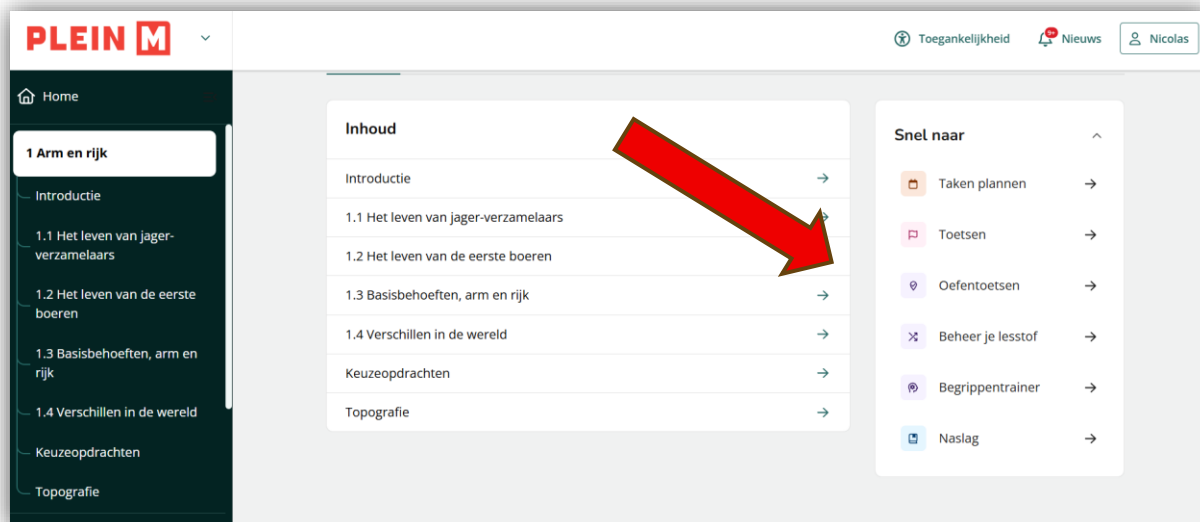
Zo leer je ze handig:

- Leer de begrippen per cursus, niet allemaal tegelijk.
- Test jezelf: kun je de betekenis uitleggen zonder te kijken?
- Snap je een begrip niet? Kijk dan even terug naar de blauwe kadertekst, daar wordt het altijd duidelijk uitgelegd.

OEFFEN ONLINE MET PLEIN M

Het online platform is een superfijn hulpmiddel. Je vindt er:

- opdrachten uit het boek die je opnieuw kunt maken,
- meerdere oefentoetsen per hoofdstuk.

Waarom zijn oefentoetsen handig?

- Als je een toets gemaakt hebt, zie je per cursus hoe goed je al scoort.
- Je ontdekt precies welke onderdelen je nog moet herhalen.
- Je leert hoe vragen op de echte toets eruit kunnen zien.

Leerstrategie:

1. Maak eerst één oefentoets zonder te studeren: zo zie je waar je staat.
2. Ga studeren met de blauwe kaders, begrippen en leerdoelen.
3. Maak daarna opnieuw een oefentoets en vergelijk je resultaten.
4. Herhaal dit tot je overal voldoende scoort.

TIPS VOOR DE ONDERDELEN OVER GESCHIEDENIS (CURSUS 1 EN 2 VAN ELK HOOFDSTUK)

GESCHIEDENIS IS EIGENLIJK ÉÉN GROOT VERHAAL.

Zo onthoud je het beter:

- Maak tijdlijnen: dat geeft overzicht.
- Schrijf oorzaken en gevolgen in verschillende kleuren.
- Vertel de gebeurtenis aan iemand anders. Als je het goed kunt uitleggen, ken je het écht.

TIPS VOOR DE ONDERDELEN OVER AARDRIJKSKUNDE (CURSUS 3 EN 4 VAN ELK HOOFDSTUK)

BIJ AARDRIJKSKUNDE DRAAIT HET VEEL OM SNAPPEN HOE DINGEN WERKEN.

Handige manieren om te leren:

- Bekijk op een kaart waar plaatsen liggen.
- Teken schema's om bijvoorbeeld vulkanen of aardbevingen te begrijpen.
- Kijk korte uitlegfilmpjes als je ergens blijft hangen. Op de website van SchoolTV vind je over de meeste onderwerpen zeker interessante filmpjes!
- Let op woorden als "hoe", "waarom" en "uitleg": vaak moet je niet alleen weten, maar ook begrijpen.

GEBRUIK ACTIEF LEREN

Actief leren betekent dat je niet alleen leest, maar dat je iets dóét met de stof.

Voorbeelden:

- Maak samenvattingen in steekwoorden.
- Teken schema's, mindmaps of tijdlijnen.
- Overhoor jezelf met kaartjes (begripen!)
- Leg de leerstof uit aan anderen.

Hoe actiever je bezig bent, hoe beter je hersenen het onthouden!

MAAK EEN GOEDE PLANNING

Mens & Maatschappij heeft veel verschillende soorten leerstof. Plan je werk daarom slim.

Hoe plan je?

- Deel grote hoofdstukken op in stukjes per cursus.
- Plan 10–20 minuten per dag om te herhalen.
- Gebruik de online scores om je planning aan te passen.

Tip: Herhalen verspreid over meerdere dagen werkt veel beter dan alles op één avond.

WEES NIET BANG OM HULP TE VRAGEN

Loop je vast? Dat is normaal!

- Vraag uitleg aan je docent.
- Werk samen met klasgenoten.
- Stel vragen tijdens de les.

Hoe meer je begrijpt, hoe makkelijker je leert.

TOT SLOT

Mens & Maatschappij is een vak waarbij je leert over de wereld van vroeger én de wereld van nu. Door slim te werken met leerdoelen, blauwe kaders, begripen en het online platform van Plein M, kun jij veel sneller groeien.

Gebruik dit boekje als gids en ontdek welke manier van leren het beste bij jou past. Succes!

NATUURKUNDE

INLEIDING

Dit toolboekje natuurkunde is bedoeld voor docenten, coaches en ouders. De leerlingen krijgen tijdens de les aanwijzingen en tips over hoe ze de leerstof best aanpakken. De beschrijving hieronder geeft de studiemethode in grote lijnen weer.

WE MAKEN EEN ONDERSCHIED TUSSEN ONDERBOUW EN BOVENBOUW -HAVO EN VMBO- EN HAVO/VWO

ONDERBOUW

De leerstof wordt in de onderbouw getoetst in SO's en proefwerken. In een SO worden delen van de leerstof getoetst die als basis dienen voor de rest van het hoofdstuk.

Voor beide toetsvormen geldt dat een leerling geacht wordt eerst de theorie te bestuderen (begrippen, formules, ...) om daarna via toepassingen meer inzicht te krijgen in de leerstof.

In de methode (NOVA) vind je bij elke paragraaf een overzicht van de leerdoelen en per leerdoel de bijhorende opdrachten. Aan het einde van een hoofdstuk geeft NOVA een lijst met begrippen.

Extra oefenen kan op de methode-site.

Indien er een oefentoets voorzien wordt, doet een leerling er goed aan om deze pas nadat alles bestudeerd is te maken.

BOVENBOUW

Havo/vwo:

De leerlingen beschikken over een planner waarin de besproken leerstof en bijhorende opdrachten weergegeven worden. Ook voorziet de docent een lijst met leerdoelen. (Deze lijst kan afwijken van de lijsten in de methode.)

In de lijst met leerdoelen vindt de leerling een overzicht van de te kennen leerstof en de mogelijke toepassingen (te kunnen).

Een leerling is goed voorbereid als deze zelf een overzicht kan maken van de leerstof, de samenhang tussen de verschillende onderdelen kan beschrijven en de opdrachten zelfstandig kan maken.

Een oefentoets maken heeft pas zin als de leerling goed voorbereid is.

Vmbo:

Zie onderbouw

NEDERLANDS

ALGEMEEN

Het vak Nederlands bestaat uit verschillende onderdelen. De volgende onderwerpen komen bijvoorbeeld aan bod:

- Fictie
- Lezen (leesvaardigheid)
- Woorden (woordenschat)
- Grammatica (zinsontleding en woordsoorten)
- Schrijven en formuleren
- Spelling

In dit boekje krijg je per onderdeel een aantal leertips. Vooraf wel even het volgende: de belangrijkste tips die we kunnen geven zijn op tijd beginnen en de leerstof af en toe herhalen. Ook raden we je altijd aan de 'Test jezelf' in de online omgeving van het boek te maken. Zo kun je zien of je de leerstof beheerst.

FICTIE

Je leest bij het onderdeel 'Fictie' een fictietekst (een fragment uit een roman). Bij de tekst heb je een aantal vragen beantwoord en je hebt een stukje theorie gezien. Dat stukje theorie moet je kennen. Je moet bijvoorbeeld weten wat spanning is, wat tijdsprongen zijn of je moet kunnen vertellen wat het verschil tussen fictie en non-fictie is.

LEZEN

Weet je wat een titel, een tussenkopje, een alinea, een hoofdgedachte, een inleiding, een kern en een slot is? Weet je wat een onderwerp en een deelonderwerp is? Ken je de verschillende alineaverbanden en signaalwoorden? Lees de stukjes theorie in je boek voor een toets altijd goed door. Maak voor jezelf ook een korte samenvatting met daarin de belangrijkste begrippen. Zorg ervoor dat je ze kunt uitleggen.

Een tekst kun je eerst verkennend lezen en daarna nauwkeurig. Natuurlijk begrijp je niet alle woorden, maar dat hoeft geen probleem te zijn.

1. Probeer de betekenis uit de context af te leiden. Dit betekent dat je goed kijkt naar de zinnen eromheen.
2. Ken je een deel van het woord? Staat er misschien een synoniem of een tegengestelde betekenis in de tekst?
3. Als je het echt niet weet, gebruik dan een woordenboek.

Hoe meer teksten je leest, hoe beter je leesvaardigheid zal worden. Lees dus af en toe eens een krantenartikel of een tekst in een tijdschrift.

WOORDEN

Bij het onderdeel 'Woorden' leer je woorden en hun betekenissen kennen. In de klas maak je de oefeningen. Thuis moet je de woordenschat leren. Je kunt dat op verschillende manieren aanpakken.

1. Ga naar de online omgeving van het boek (ELO) en zoek de paragraaf op. Bij deze paragraaf vind je een woordtrainer. Dit zijn kaartjes met woorden op de ene kant en betekenissen op de andere kant (flashcards), maar dan online. Je kunt de woorden hier perfect leren. Online kun je natuurlijk ook altijd oefenen met Studygo (www.studygo.nl). Je kunt hierbij zelfs met klasgenootjes oefenen d.m.v. Studygo Live.
2. Werk je liever niet online, maar met pen en papier? Maak dan zelf flashcards met de woorden aan de ene kant en de betekenissen aan de andere kant. Leer de woorden en maak twee stapeltjes: de flashcards met woorden die je al goed kent op de ene stapel en de flashcards met woorden die nog moeilijk zijn op een andere stapel. Leer de woorden totdat je alles goed kent. Je kunt ook met twee enveloppen werken.
3. Woorden of betekenissen die je na het leren nog steeds moeilijk vindt, kun je op een apart blaadje noteren. Dat blaadje bekijk je bijvoorbeeld 's morgens nog een keer, voordat je de toets gaat maken. Let wel op: als er meer dan vijf woorden op je blad staan, dan heb je niet voldoende geleerd...

GRAMMATICA

Bij het onderdeel grammatica moet je zinnen kunnen ontleden. Bij zinsontleding ga je als volgt te werk:

1. Bestudeer eerst nog een keer de theorie.
 - o Wat is een PV? WG? O? LV? MV? BWB?
2. Welke vragen moet ik stellen om deze zinsdelen te vinden?

Ga dan aan de slag met wat oefenzinnen. Oefenen is de beste manier om te weten of je de theorie snapt. Extra oefenen met het ontleden van zinnen kan altijd in de online omgeving van het boek bij 'Versterk jezelf'.

Naast het ontleden van een zin moet je bij grammatica ook woorden kunnen benoemen. Je moet dan de juiste woordsoort bij de woorden kunnen noteren.

1. Voordat je oefeningen en toetsen kunt maken, moet je eerst goed de verschillende woordsoorten kennen. Zorg er ook voor dat je de afkorting kent: LW, ZN, BN, ZWW, KWW, HWW, PSV, BZV, VZ, BW enzovoorts.
2. Vind je dit nog moeilijk? Extra oefenen met woordsoorten kan altijd in de online omgeving van het boek bij 'Versterk jezelf'.

 Versterk jezelf

Oefen onderwerpen nog een keer en versterk jezelf als voorbereiding op je toets.

[Alle onderwerpen](#)

Ontleden – woordsoorten

In dit onderdeel oefen je met het benoemen van alle woordsoorten die je lastig vindt.

SCHRIJVEN EN FORMULEREN

Als je een schrijftoets hebt, moet je weten welke tekst je zult moeten schrijven. Bestudeer thuis hoe verschillende tekstsoorten worden opgesteld. Bij brieven moet je een bepaalde vorm aanhouden, de zogenaamde conventies. Een artikel moet een goede inleiding, kern en slot hebben.

1. Lees goed de opdracht door. Wat moet je schrijven?
2. Maak een kladversie. Schrijf de korte inhoud in puntjes op.
3. Controleer of je inhoud volledig is.
4. Schrijf daarna volzinnen. Let erop dat je geen afkortingen gebruikt. Geen chattaal of online taal dus! Schrijf ook geen dialectwoorden.
5. Als je tekst klaar is, controleer je of de zinnen goed lopen en of je geen spelfouten hebt gemaakt.

SPELLING

1. Voor een toets bestudeer je natuurlijk steeds alle spellingsregels van het hoofdstuk. Maak voor jezelf een goede samenvatting. Let ook op uitzonderingen.
2. Maak thuis ook oefeningen. Op internet kun je heel wat voorbeelden vinden. Oefen goed, zodat je de regels zonder probleem kunt toepassen.
3. Denk op de toets goed na over de regels. Bij werkwoordstijden probeer je alle stapjes naar de goede vorm te zetten (wat is het werkwoord, de stam, de goede uitgang).
4. Werk spelling niet te snel af. Controleer al je antwoorden nog een keer voor je je werk inlevert.

SCHEIKUNDE

SCHEIKUNDE IS:

- Kritisch waarnemen: we kijken goed naar alles wat er rondom ons gebeurt;
- Experimenteren: we zoeken uit waarom dat zo gebeurt en waar het allemaal van afhangt;
- Meten en Rekenen of Waarnemen en beschrijven: we meten resultaten uit experimenten en voeren hier berekeningen mee uit / we nemen waar wat er gebeurt tijdens experimenten en maken hier een nauwkeurige beschrijving van;
- Concluderen: en de conclusies daaruit vatten we samen.

SCHEIKUNDE MAKKELIJK MAKEN? ZORG DAT ...

... JE MEENEEMT:

1. je gezond verstand.
2. tekst- en werkboek (in de 4e ook het BINAS tabellenboek).
3. A4-schrift (met 1 cm ruitjes).
4. rekenmachine.
5. tekenspullen (vooral geodriehoek en kleurtjes).

... JE LEERT EN OEFENT:

6. de scheikundetaal te lezen en schrijven.
 - De belangrijkste dingen van de scheikundetaal vind je altijd in highlights (gekleurde stukken tekst), of vet-, schuin-, of gekleurd gedrukt in je boek.
7. de verbanden tussen verschijnselen (formules).
8. opdrachten GOED te lezen en te "vertalen."
9. zoveel mogelijk volgens vaste stappenplannetjes te werken.
10. rekenen (ken je rekenmachine), grafieken lezen en tekenen.
11. omgaan met BINAS.

... JE DE SCHEIKUNDIGE FORMULES VAN GANGBARE STOFFEN KENT:

Vb. water, koolstofdioxide, ammoniak, ...

... JE STEEDS EEN REACTIEVERGELIJKING KAN OPSTELLEN.

... JE GROOTHEDEN, EENHEDEN EN FORMULES STEEDS KENT:

Alles wat we meten noemen we grootheden, de maten waarmee we meten noemen we eenheden. Die horen bij elkaar.

Grootheid (wat je meet)	symbool	Eenheid (de maat waarmee je meet)	symbool
tijd	t (klein)	seconde	s (klein)
volume	V (groot)	kubieke meter	m^3 (klein)
.....enzovoort			

... JE AFSPRAKEN, DEFINITIES VAN BEGRIPPEN STEEDS KENT.

... JE HET LEZEN EN 'VERTALEN' VAN EEN STAPPENPLAN KUNT TOEPASSEN.

Voor veel zaken die je voor scheikunde moet kunnen zijn stappenplannetjes te maken. Oefen daar altijd mee, dan blijft alles op een rijtje staan en vergeet je niks.

Ook voor rekenopgaven is er een stappenplan. Voer dat altijd uit. Bijna elk van de stappen levert punten op, ook op je examens.

Maak je onderweg een foutje, maar is je uitwerking voor de rest in orde dan heb je al gauw $\frac{3}{4}$ van de punten over. En alleen het antwoord, ook al is het goed? Nul punten!

... JE KUNT WERKEN MET BINAS.

BINAS is een tabellenboek waar van álles in staat, ook alle formules die je nodig kan hebben. Op je schoolexamens en ook op je eindexamen krijg je de BINAS erbij.

... JE DE KRUISREGEL KUNT TOEPASSEN.

Voor het oplossen van veel rekenvragen bij scheikunde kun je gebruik maken van de kruisregel.

TECHNIEK

Techniek is overal! Techniek is niet alleen iets voor uitvinders of monteurs, het is overal om je heen!

In je telefoon, in een fiets, de lamp die automatisch aan gaat, in de snoepautomaat in de school en zelfs in de sport die je doet.

Bij techniek leer je hoe dingen werken en hoe je ze zelf kunt maken of verbeteren. De materialen die we gebruiken, komen uit de natuur, zoals metaal uit de grond, hout uit bomen en plastic uit olie. Dat kost energie en kan slecht zijn voor het milieu. Duurzaamheid betekent dat we beter omgaan met de aarde, zodat er ook in de toekomst genoeg is voor iedereen. Maar wat duurzaam lijkt, is niet altijd perfect. Het gaat om een goede balans tussen mens, natuur en toekomst.

LEREN DOOR TE DOEN

Bij techniek leer je vooral door te doen.

Je werkt met verschillende materialen (zoals hout, metaal of kunststof) en gereedschappen.

Zo ontdek je hoe materialen zich gedragen en hoe je ze veilig kunt gebruiken.

Je leert stap voor stap om zelfstandig en zorgvuldig te werken, net als in een echt technisch beroep.

CREATIEF EN PRAKTISCH

Techniek is een vak waarin je creatief denken en praktisch doen combineert.

Je gebruikt je hoofd om te bedenken hoe iets werkt en je handen om het echt te maken.

Je leert logisch nadenken, plannen, samenwerken en doorzetten.

En het mooiste is: aan het eind van een project kun je iets laten zien dat je helemaal zelf hebt gemaakt!

ONDERZOEKEN, ONTWERPEN EN MAKEN

Elke opdracht begint met een uitdaging: iets dat je moet onderzoeken of bedenken.

Je stelt vragen zoals:

- Hoe maak ik een sterke constructie van papier?
- Hoe werkt een eenvoudige stroomkring en hoe kan ik die zelf maken?
- Hoe kan ik iets maken dat een draaiende beweging doorgeeft, bijvoorbeeld met tandwielen of een krukas.

Daarna ga je aan de slag: ontwerpen, bouwen en testen.

Je denkt na, bespreekt ideeën met klasgenoten en probeert verschillende oplossingen uit.

Fouten maken mag! Daarvan leer je juist het meest.

VEILIGHEID EN ZELFSTANDIGHEID

Veilig werken is bij techniek erg belangrijk.

Je leert hoe je goed met gereedschap omgaat en hoe je veilig kunt werken in het lokaal.

Naarmate je meer leert, mag je steeds zelfstandiger aan je opdrachten werken.

Zo groei je in vertrouwen, verantwoordelijkheid en vakmanschap.

VAN ONDERBOUW NAAR BOVENBOUW

Wat je in de onderbouw leert, vormt de basis voor wat je later gaat doen.

In de bovenbouw kun je verder leren ontwerpen, onderzoeken en werken met nieuwe technieken in de

Vakmanschapsroute of je verder verdiepen in de theorie bij natuurkunde scheikunde en biologie.

TECHNIEK EN ANDERE VAKKEN

Techniek heeft veel te maken met andere vakken, zoals wiskunde, natuurkunde, biologie en kunst.

Wat je daar leert, kun je bij techniek gebruiken en andersom! Zo zie je hoe alles met elkaar verbonden is.

Je leert niet alleen hoe dingen werken, maar ook waarom ze zo gemaakt zijn.

WAAROM TECHNIEK BELANGRIJK IS!

Techniek helpt je om de wereld beter te begrijpen en te verbeteren.

Je leert problemen oplossen, creatief denken en handig werken; vaardigheden die je in elk beroep en in het dagelijks leven nodig hebt.

Of je nu later iets technisch gaat doen of niet, bij techniek leer je iets wat altijd van pas komt: denken in oplossingen.

WISKUNDE

LEER- EN MAAKWERK

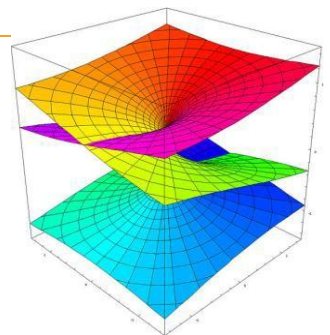
Bij wiskunde draait het om de juiste inzichten en de juiste uitkomsten. Deze verkrijg je alleen door de juiste aanpak! Maar wat is die aanpak dan?

BRENG STEEDS DIT MATERIAAL MEE NAAR DE WISKUNDELES:

- Je leerboek (of leerwerkboek).
- Een aantekeningenschrift en/of opgavenschrift (A4-formaat met 1 cm ruitjes).
- Schrijfgerei (pen, potlood, gum, enkele kleurtjes), geodriehoek en passer.
- Rekenmachine.

WERK OVERZICHTELIJK, NAUWKEURIG EN VERZORGD:

- Schrijf met blauw of zwart; gemaakt werk kijken we na met rood.
- Teken met potlood en gebruik je geodriehoek.
- Structureer je oefenschrift. Werk met een kantlijn.
- Maak aanduidingen van hoofdstukken en paragrafen.
- Neem voldoende ruimte voor het uitwerken van vraagstukken.
- Werk de vragen echt uit. Noteer niet alleen de antwoorden.
- Verzorg je notaties en formuleringen.

NEEM VOLDOENDE TIJD OM OPGAVEN GOED TE LEZEN EN TE BEGRIJPEN:

- Lees eerst het vraagstuk volledig door.
- Bekijk eventueel grafieken, diagrammen, een extra plaatje, enz.
- Noteer de gegevens en het gevraagde zelf op een heldere manier. Is het duidelijk wat gevraagd wordt?
- Probeer nu te begrijpen wat er bedoeld wordt. Snap je waar het over gaat!?
- Maak eventueel een tekening van een situatie (en noteer afmetingen, hoeken, hoofdletters, enz.). Soms kan een tabel helpen.
- Bedenk een aanpak. Kijk eventueel terug naar aantekeningen, theorie of voorbeelden in schrift of boek.
- Pak het vraagstuk aan.

Tot slot: wiskunde is een oefenvak! Hoe meer je traint, hoe beter je wordt. Maak altijd je huiswerk en let goed op in de klas. Je spaart op deze manier veel tijd uit. En durf vragen te stellen!

Zo wordt wiskunde voor jou heel begrijpelijk!

Wiskunde...ook voor jou!

